

виключити реферати на Шевченківських святах; відчитані в Томському і Иркутському—ніколи і ніде не мали місця. А вже про заходи коло праці на селі—немає що й вважати, бо очевидно це може статися лиш тоді, коли по сибірських містах постануть якісь небудь ваші організації. Єдине отже чим виявляють себе в публіцистичному житті наші інтелігенти на Сибіру—це спектаклі, які коли додати сюди ще гастролюючі руско-малоруські трупні навряд чи можна вважати позитивним з'явленням; профанацією артизму чи то дома чи на чужині (тут це гірше) не можна осягнути яких небудь національних здобутків.

А між тим який влячний ґрунт для національної праці тут на Сибіру! Такі міста як Омськ, де сила українського робочого люду, що постачають околиці українські селяни; Томськ, де багато українців в а. д. управлінні та інших інституціях і де студентська громада налічує зваш 50 чоловік; Красноярськ, Иркутськ з великим числом робочих українців по в. д. майстернях; далі Чита, Харбін, Владивосток—все це міста, де при бажанні могли б дуже гарно розвивитись українські товариства. Єсть так і будівничий матеріал—прості народні маси, забили в тутешніх (сібірських) українських селищах, єсть і будівничі—українська інтелігенція з гарно оплачуваними посадами, що могла б утримувати дуже легко хоч такі приватні організації, як клуб.

Особисто я не знавчий в подробицях життя української інтелігенції по всіх сибірських містах, знаю лиш добре життя томських українців, яке зрештою дуже нагадує до аналогії з іншими містами а тою лиш однією, що Томськ, як культурний центр Сибіру, являється більш вигідним для розвитку українського життя.

Чого ж осягаю домі томські українці? Починаючи з р. 1906 вони хотять щось робити, але жодне бажання їх досі не здійснено. Так р. 1907, коли ще громада була не велика, вони вносили а гадку одначити у Томському публічному бібліотеку читальню. Адміністрація не дала дозволу, не зазначивши навіть мотивів. Слідуючим етапом в розвитку їх життя було бажання заснувати „Провсвіт“. Це бажання ним і лишилось, бо не було виважене дійсними потребами життя: громада числила всього скільки чоловік, отже не могла підняти такого серйозного закладу як „Провсвіт“—на те потрібні були і кошти і люди, а цього як раз бракувало в ті часи. Зрештою й сама гадка про заснування „Провсвіта“ не була нічим иным, як тільки відомим промінем того воюю „просвітнього“, що був охопив українське громадянство. Нарешті третім етапом в розвитку томської громади були заходи коло заснування клубу. Справа розпочалася слідом за ліквідацією попередніх бажань про бібліотеку „Провсвіт“, тобто р. 1908. Цим разом можна було тішитися в перших кроках нової праці. До діла стало чимало молодих і живих людей, та й сама громада розрослася з кількох чоловік на кілька десятків. Справді початок був дуже гарний: швидко виробили статут клубу, дали на підпис фундаторам, а в їх число залучили й значне громадянство як професорів то що. Статут подали на втерверженя губ. рвнаторові п. Говдату, який через симпатію до цього суспільства не давав сумніватись, що клуб у нас так буде. Подали, а в свій час не навідались, п. Говдату лишив Томськ, тепер пройшло з того часу 2 роки, а віхто не знає, що сталося а статутом, чи він у п. Говдату, котрого очевидно просили, щоб при вьому розгляді справа клубу, чи де-інде. Досить того, що віхто із „старших“ і більш поважних громадян не хоче

взяти на себе такої „страшної“ (а може не вижної, бо української) справи, як сходити до нового п. губ. рвнатора і зачитати, що сталося в проханям про довід на одкриття клубу. Тим часом за ці два роки громада, що була зорганізувалася на де-який час, розсаялася.

Разом з тим завергла і друга не менш важна справа, що в'язалася з клубом—заведення окремого одділу на українській мові в журналі „Молодая Сибирь“, яка в ті часи виходила, а тепер перестала істаувати. Редакція дуже прихильно ставилася до українського патанія взагалі і на Сибіру особливо, вже погодилася була принципіально завести такий одділ, лишалося тільки погодити матеріальний бік, що для Томської громади, коли б вона з'організувалася, не мала б ніяких труднощів.

Пам'яткою того організаційного руху, який провадився задля заложення клубу, лишався тільки український одділ при залізничорозій бібліотеці. Не дождавшись клубу, частина громадян, що мають посади в а. д. управлінні, звернулася в бібліотечний комітет а домагаючим завести при бібліотеці український одділ. Одділ був заведений (виписано книг на 80 р.), що правда а вевдалом підбором книг, але все-ж заведений, а також передплачені до читальні приватної бібліотеки „Л. Н. В.“ „Рада“, „Українська Хата“ і „Засів“. Та це не повинно тішити томських українців, бо при своїй власній організації вони могли б мати далеко кращу бібліотеку і удержувати власну читальню, одчинеу не для одних а. д. служачих, а для всіх громадян.

(Кінець буде).

М. С. Бірян.

Українські школи в Галичині.

(Об власного Львівського кореспондента).

В останніх часах, як це видно з „Ради“, українське громадянство в Росії починає щораз більше цікавитися українськими школами в Галичині з тою практичною метою, чи не можна б покористуватися ними школами для науки своїх дітей. Ось через це то й хочу я подати найважливіші фактичні звістки про українські школи в Галичині і науку в них.

Шкільництво в Галичині ділиться на народне, середнє і вище. На основі XIX артикулу основних законів австрійської держави всі народи держави є рівноправни, з чого випливає також рівноправність мов усіх народів держави в школі, суді й уряді; а окрема що-до школи, то вона повинна бути устроена так, щоб кожний народ мав усеі школи на своїй рідній мові і ніхто не був примушений вчитися чужою мовою. На цій основі український народ в Галичині повинен би мати все необхідні для своїх просвітніх потреб школи, від народних до університету, з українською викладовою мовою; коли ж цього нема, то це вина того політичного режиму, якого супроти українців в Австрії держиться правительтво, що підтримує польські претензії до панування над українським народом. Та все таки в області шкільництва українці вже стільки здобули, що в Галичині істає українська школа, хоч і важко їй розвиватися під польською властю.

Народна школа, яка в Галичині обов'язкова, деб тождна дитина після 6 літ мунуть в ній учитися, має двоюку мету: дати початкову освіту дітям, яким не доведеться далі вчитися, і підготувати учеників до середніх шкіл. Цю останню задлячу виконують школи 4-х класові, які знаходяться в кожному місті і містечку. На протязі 4 літ (од сквітченого 6-го до сквітченого 10-го року життя) вчать у них одної або й обох (де б то української й польської) краєвих мов, далі німецької мови (а з ім і

4-ім класі), початків рахунків, географії, історії, природничих наук; наука релігії обов'язкова—для кожного ученика по його віроповідданню.

Що-до викладової мови, то 4-х класові народні школи звичайно польські, й української мови вчать у них в Східній Галичині тільки як предмету. Польська краєва шкільна рада ніяк не хоче допустити до закладання по містах і містечках 4-х класових народних шкіл з українською викладовою мовою, бо це піддержувало б національну свідомість української людности по містах і містечках, яку польські власті стараються всіми способами споштити. Через те народні школи в українською викладовою мовою маємо тільки по селах Східної Галичини, однак їх програма така, що вони не підготовляють до гімназії. За те таких народних шкіл в українською викладовою мовою, які підготовляють до гімназії, дуже мало. У Львові є міська школа ім. Маріяна Шашкевича (для хлопців і дівчат), школа вправ для хлопців при мужеській учительській семінарії і така ж школа для дівчат при жіночій учительській семінарії; крім того для хлопців і дівчат є приватна школа ім. Бориса Грінченка, а для дівчат приватна школа вправ при жіночій учительській семінарії українського Педагогічного товариства. В цих школах польської мови вчать, почавши з 2-го класу, німецької—з 3-го.

Для українців а Росії була б радяція посилати до цих шкіл свої діти тільки задля підготовки їх до українських гімназій в Галичині. В такому випадку найліпше було б підготувати їх дома і послати враз до 3-го класу. Але все таки це зв'язане а великими клопатами посилати 8-літні діти до школи за границю і мабуть ліпше підготовляти діти дома приватно й посилати їх аж до гімназії.

Державні гімназії з українською викладовою мовою маємо у Львові (головну школу і філію), Перемишлі, Коломиї, Тернополі і Станиславові в Галичині і в Вижжачі на Буковині. Крім того в Галичині є українські класи (де вчать часті предметів польською, а часті українською мовою) в Бережанах і Стрию, а на Буковині в Чернівцях і Кіцмачі а гімназії українсько-німецькі. Приватні українські гімназії є а Рогатині, Городенці, Яворові, Кошичині а Вуську. Гімназії в Рогатині й Городенці мають право публічності, а значать, їх свідоцтва мають таку ж силу, як свідоцтва державних гімназій. Найліпше поставлена гімназія в Городенці.

Всі ці гімназії—класичні. Латинської мови починають вчити а 1-го класу, грецької з 3-го. Німецької мови вчать у всіх класах обов'язково, польської—хто хоче, французька мов а також не обов'язкова. За право вчєння а гімназії платиться по 40 корон * а одно вірничя.

Для освіти дівчат а українська приватна гімназія Василянок у Львові і ліней а Перемишлі; обидві ці школи мають право публічності.

Інших середніх шкіл з українською викладовою мовою нема; школи реальні, а також всякі спеціальні школи (промислові, торговельні і т. д.) мають викладову мову польську. З австрійських гімназій приймають у всі європейські університети і взагалі вищі школи; для прийяття в політехніку (як австрійські так і заграниці) треба складати додаткові екзамені. В Росії—від тих, що скічили гімназійно загранично і хотять вчитися в російських університеті, вимагають додаткових екзаменів з російської мови і літератури та а географії й історії Росії.

* Одна корона=10 коп.

З вищих шкіл є у Львові університет і політехніка. В обох викладова мова польська. Та в університеті є, як відомо українські кафедри, а саме: дві кафедри української мови й літератури (Колеса і Студинський), кафедра української історії (Грушевський), доцентура географії (Рудницький) і доцентура австрійської історії (Томашівський) на філософському факультеті і а юридичному факультеті кафедра цивільного права (Дітрянський), кафедра жарного права (Стебельський) і доцентура цивільного пропесу (Вергановський).

Плата в університеті: 2 кор. 10 сатиків за одну тижневу годину (прим. хто ваписується на 10 годин у тиждень, платить 21 кор. за одно швірчя). Для порівняння треба згадати, що в Германії а тіж години платять 5 марок, у Швейцарії 5 франків. Наука в народних і середніх школах розпочинається з початком сентябрю і вичінається а кінець іюня нового стілью. Наука в університеті розпочинається а початком октябрю нового стілью.

Тепер про життя. Отже треба мати на увазі, що у Львові і взагалі в Галичині, як і в цілій Австрії тепер велика дорожнеча на квартирі, м'ясо та інші продукти. Тільки білизна, одіж і такі інші речі дешевші, ніж у Росії. Щоб знайти більш менш вигідне помешкання а харчари для гімназиста, у Львові треба рахувати 60—80 кор. місячно; в провінціальних містах трохи менше (маю на увазі вимоги дитини а взаможній інтелігентської сем'ї). Тільки в таких малих містечках, як Рогатин, Городенка й інші в приватних українських гімназіях, життя значно дешевше. Додати треба, що в усіх містах, де є українські гімназії, а також бурен, дешевші й дорожчі, змешними й більшими вигодами де також можна примістити учеників. На життя студента треба числити 80—100 кор.—у місяць.

Отже—в найзагальніших рисах про українські школи в Галичині. Коли б хто з російської України хотів і міг посилати туди діти на науку, то докладніші дані подасть йому—сподіваючись—дирекція кожної школи, а також українські культурно-просвітні товариства у Львові, як „Провсвіт“, „Педагогічне товариство“, „Учительська Громада“ і особливо „Краєвий Шкільний Союз“, який спеціально займається справами українських приватних шкіл.

Цього року поступати до середніх шкіл уже запізно і тільки можна б аоступати до університету. Однак з огляду на те, що для поступлення до гімназії треба підготовлення, вже тепер повинні б звернути на цю справу увагу ті земляки а російської України, яких вона цікавить.

М. Лозинський.

Молода Україна на склоні революції.*

Так називається стаття д-ра Зд'ярського про українську літературу на прикінці російської революції. Праця ця була видрукована в останніх числах польського слав'янського місячника „Świat Słowiański“.

Недавно мені доводилось, писати на цьому місці про иншу польську працю за українців, яка теж була видрукована у „Світі Славянському“. Тоді я вже звернув увагу на те, що цей польський журнал для справ славянських в стосунку до України не визначається об'єктивністю та безсторонністю. До цього висновку членів політ. треба прийти, прочитавши вищенаведену статтю про „Молоду Україну“.

Треба лиш зазначити, що в цій

* D-r St. Zdziaszki—Młoda Ukraina na schyłku rewolucyj—Świat Słowiański* 1911 №№ 79—81.

Явтух і заворушився на печі.
— А чого тобі і не шти на сахарню?
— Обережно запитала Явдохка.
— Так то й шти... такий світ... по таким нещасті...
— А люде-ж ходять...
— Люде, люде... то люде, а...
— А ти ж хіба не людина? га?
— ...Та піду вже, піду! тільки одчепись од мене—зісно крикнув Явтух і перевернувся на другий бік.
В хаті стало тихо.
Тільки час од часу було чути як тріщало ключа на кужелі, та свертало веретено, пущене дотепною рукою Явдохки.
На припичку лежав і мурчав великий поплістий кіт.
— Ти не спиш, Явтуше?—лагідно запитала Явдохка—як що справді йти меш—то може-б я тобі світу податала, та спекала що небудь на дорогу—га?
Так казала Явдохка. А насправжкі їй не дуже то хотілось—латати світу та пекти „що небудь“, а хотілось досконально знати: чи справді-ж він піде?
Явтух мовчав, Явдохка почекала трохи і запитала знов:
— Чого ж ти мовчиш?—Спекти тобі що—га?
— Як знаеш—ображеним тоном пробубонів Явтух і замовк...
Довго ще той ночі тріщало ключа, свертало веретено; на припичку лежав і мурчав великий поплістий кіт, а на печі йорвався Явтух.
На дворі вже сіріло, як перестало свертати веретено...
Явтух потихеньку встав, взувся, вдягнувся, найшов шматок чертового

хліба, засунув за пазуху і взявся за клямку...
— Ти вже йдеш?—раптом почувся голос Явдохки—підійди, ось я тобі принесла втора од Меланки коржж...
— Не треба... Іж сама...—ображено промовив Явтух і пішов а хати.
— Та куди-ж ти так? хоч-би башлик вавай; а то як ти в тій облязній шапці йти меш?
Явдохка вибігла за ним на двір: на ось башлика—вакняк; все ж затишайше буде—вона навинула йому на голову башлика.
Явтух махнув рукою, скинув башлика і зісно промовив:
— Іди ти собі к чортам!—чого ти в'язнеш?
Енергією переступив через перелаз і пішов вулицю, сковаваючись на кожному кроці...
II.
Явтух вийшов в степ. Розвиднялось.
Ні лягав такий туман, що на крок нічого не було видно; а крізь туман, мов через густе сито, сіялася мрака...
— А шеб тобі добра не було—всю дорогу шепотів, спотикаючись, Явтух—і де ти вискіпалася отажа на мою голову...
Насилу під вечір добрався до сахарні.
Пілийшов, постукав в браму.
— Хто там?
— Та це я.
— Хто такий „я“?
— На заробіткі прийшов.
— Ам... га...
Кокнув замок, брязнула клямка, заскреготали завіси і щось, ніби купці сірого гачіря, висинулось в

статті ми маємо діло з так сказати сутобюю теїденційністю.

Автор послугується найновішою українською літературою задля того, щоб в ній показати усі дефекти та помилки російської революції.

Передоком робить він закид українській літературі, що до форми, зазначаючи, що з цього погляду вона ніколи не мала щастя, завжди спіняючись за розвитком західно-європейської літератури. Цей закид відноситься, на думку польського критика навіть до найважливіших та справжніх українських поетів, напр. до Олеся, про якого д-р Зд'ярський пише а явною симпатією, та наводячи чимало уривків з його творів і переклади на польську мову. Але Олесяві закидує він не тільки що брак форми, але часом навіть і до ролю.

В другій главі своєї праці автор звертає увагу на упадок ентузіазму в пореволюційній літературі до революційних основ та лозунгів, які раніше були майже апофеозовані в літературах Росії.

Ще зменшення запалу ілюструє він двома українськими оповіданнями: „Малюнок“ Н. Кібальчич та „Відгуком ночі“ Одеського.

Про цей упадок ентузіазму пише т-к д-р Зд'ярський: „Знаб і на літературе русkiej przegnośnie rezygnacye i bezn dz „nieś, a n-wet sporo żelu zu zmian w nauymi porównani, za n-dzi-ejami, co rozwinęły się i ko mgieł tu-tanę przęznie“ (стор. 40).

Найбільше дісталося від польського критика покійному А. Плющеві. Тут д-р Зд'ярський зайшов так далеко, що пишучи про самогубство цього молодого українського письменника, зробив таку увагу: „Bodaj... czy nie był to najz sządniej z krok w jego życiu pu sz zęsuu...—krótkim życiuj... Далі цитуючи Плюща та зазначаючи, що революверова куля прикінула молодого жаття, він додає:—„Jakżeś dobroszyna była ta kula!“

Це можна назвати лиш гуманітарним гнізмом.

Гуманітарним тому, що свій гієничий асуд робить д-р Зд'ярський з „гуманого“ почуття, бо на його думку у покійному Плющеві було багато злочинних інстанцій. Одже добре, що вони були знищені вже в емігрантському стані, поки ще не перейшли на потомство.

Що до Плюща, то д-р Зд'ярський заагато „увлекає“ сучасними антропо-кримінологічними—до речі—дуже таки одсторонніми—теоріями.

Таке трактування літературної теми а кримінологічній студії—було б так сяк на своему місці, але у критичному літературному нарисові воно виглядає досить дико та підсуває припущення, що в своїй оцінці літературної особи Плюща автор послугувався не естетичним критеріям, але якимсь иншим, який в літературою та мистецтвом взагалі не має нічого спільного з висповідом...

В четвертій частині праці д-ра Зд'ярського мова про творчість С. Черкасенка, якого він залічує до справжніх талантів, закидаючи йому всеж таки теїденційність. На думку польського критика „класова боротьба“—це канон його (Черкасенка) практичної філософії. Автор подробище заупиняється на відомій драмі Черкасенка: „Хуртовина“, яка на його думку а де сильки „артистична, скільки агітаційно-анархістична“. Опріч цього заупиняється він ще на оповіданні Черкасенка: „Вони побідили“, називаючи його „клясичним прикладом післяреволюційної літератури“.

У п'ятому розділі свого нарису д-р Зд'ярський виступає проти жінок, яким на його думку припала в революції дуже таки негарна та двувачна роля.

Свої погляди що до цього ілюструє польський критик на драм

Хмарка.

В небі над степом
Хмарка лїтає,
Тихо, так тихо
Штатами має.
Любо їй, срібній,
Любо літати,
З вітром шідеданням
Всюди гуляти:
В горах високих
Нічку спочинє,
Сонечко встане—
Знову полїнає
В путь невідому
З вітром крилатим—
Штатами має,
Щастя шукати!.

П. Гаї.

Заробив.

(Оповідання).

Осінь, крізь сірий туман, мов через густе сито, льється мрака...
На вулицях видіскує сиве, слнвяже болото...
Тихо. Садки понасушливались і про щось явншком перешіптуються а останнім змарвлім листям, що не весіло ще облетіть...
Явтух виглянув у вікно й мороз побіг йому по-за шкуру: він вагадав, що вже надумався, „на ало“ жінці, шти на роботу на сахарню, як що вона хоч раз ще про те йому нагадає...
Вдачі Явтух був неможливо; він ніколи нічого не робив для себе—або через те, що того вимагали обставини життя, або просто, через те, що ніякше бути не могло, а завше й все

робив, або комусь „на ало“, або, щоб од якого одчепились.
Звичайно, що біда коли й траплялась, то смакувати її, в першу чергу, доводилось самому ж таки Явтухові.
Давно вже його жінка, як він казав, „грізла“, щоб ішов на заробітки на сахарню, що була од їхнього села за п'ятнадцять верстов; і він, також, давно вже в душі пошів шти їй „на ало“; він тільки чекав відповідного часу; й час той скоро настав.
Смеркалось. Жінка Явтухова, Явдохка, засвітила лампу й сіла прясати. Явтух ще раз глянув у вікно, здригнувся, пошів у вискочив на пч—ліг і задумався.
Про що він думає? На це питання трудно дати відповісти, тай сам Явтух навряд чи зміг би на його відповісти.
Чи думав він про свою нову свитку, що давно вже вставив у крмари, чи про Різдво, що наближалось й про це йому жінка кожного дня нагадувала, чи, може, про свої дірвці роботи, чи про „облязану“, як казала Явдохка, шапку, чи може про все це вкупі?—досить того, що думав.
— Явтуше, ти спиш?
— Ні; чого тобі?
— Та я так... знаєш, Опанас Пересуньків прислав аж десять карбованців.
— Ну, то що, як прислав?..
— „То що?“ нічого. Матиме стара Пересуньчиха за що Різдво справить.
— Чи тобі не остогідне ото кожного Божого дня оте Різдво агадувати?..—нагадай кої смерть: Різдво та Різдво—аж обридло вже!—слухати—казав

фіртку і промовило: „іди“.
Явтух переступив через поріг.
Звоз заскреготали завіси, брязнула клямка, докунув замок—купа сірого гачіря одділилась од фіртки і посунулась на Явтуха.
Явтух, пильно вдивився в неї і, при світлі електричного лахтаря, доглядівся в ній до коптрубатого обляччя і запитав: „скажіть, будь ласка, до кого тут звернутись, щоб отати на роботу“?
— На роботу тобі? га?
— Еге, на роботу...
— Н... да... а...
— Як що на шот роботи, так біжи ти, значать до пана Мальорка... ну... до нього, до Мальорка, більш ні до кого...
— А де-ж він, той пан Мальорко?
— Гм... де він?.. А чорт його знає, де він... хіба я знаю... може в конторі, може в заводі, а може і в дома—чорт його влучить...
Явтух пішов шукать „пана Мальорка“; догог сновивагав по сахарні поки нарешті таки найшов...
Пан Мальорко—куденський, маленький чоловік—єврей, з комічним, азгостреним до гори обляччям—оглянув пильно Явтуха, вавай у його паспорт, звелів опівночі виходити на зміну й одіслав на казарму...
— Казарма стояла далеко од сахарні, під лісом, між всякими господарськими будівлями: стаїнями, волонями, а круг неї мячили величезні купи гною... Стіни обдерті, вікна побиті, пошатуювані гачірями, а в середині замість підлога—сіра цоклопана долівка...
—

Випишечка: „Базар“, яку називає архитиповим образом терористичної діяльності. Тут знову він не без тенденції підкреслює слова Трохима про „дикість та некультурність ді-дів“.

Шостий розділ характеризує загальною короткою характеристикою „Молодої України“, який наводимо тут in exbendo: „Nacgól wzlawszu „Młoda Ukraina“ apotecuzajaz tu-h anarchistycznu pokonstytucyjnu, gaczej go zohyzdza — pomimo swojch chęci i woli. I b daj czy w nni byli temu twórcy, niejednokrotnie indyw dualne wibitni i zrownoważę n? Szuk-li idealow w trzę saw skaeh dn ja eych, a bohaterow wśród frazesowiczow—nie-donczkow, więc nie dzw, że nie mogli znać-zę typow tą gch charakterem i praktycznem zastowowaniam idei przez nich głoszonych, że typu te nieszczone budzą jedynie odrazę wraz z odrobina litości, skoro sę wdż, jak marni lud-żę e chęci przewodzić tłumow, ob-lamucyonum pnbę-mi wolności bezwzględnej nieograniczonej—i w rezultacie utopii e wolność marzoną w brudzie z bro-dni“ (стр. 147).

Д-р Зд'ярецький переходить далі до відомої драми Г. Хоткевича: „Лихо-ліття“, яку вважає за один з найліп-ших творів української літератури після 1900 року, а потім до одноак-товки того ж самого письменника: „Вони“.

Польський критик наводить остан-ні слова робітників про те, що може а вулиці прийти нове слово і акци-тує свій нарис такою увагою: „Ото-гдзіе sfierom sčwiceonum szukać praw-dy i wskazać życiowych, zdaniem au-teru tego dramatu. Na ulicy!..“

Давніша література руска snoteczo wala rozmaitę duszę o rozmaitych in-stunkach, ż by tylko wymienić takich jak: Chm elnicki, G nta, Nalewajko, czy Żelazniak. Obecnie najmłodsza ge-nęacja gospodarła takie instynkty, że zamiast pękna i dobra szęgają swe talenty w „błocie...“

Глос з-гробову Szewczenki, który, ocknawszu się z błęd w swych, błęda-о мілобє brutnia—rozuyhowna się nar-рòkno wolaniem serdecznym:

„Скаменітьо!.. будьте люди, Во лихо вам буде“ (стр. 156).

Стаття д-ра Зд'ярецького, як видно з наведеного, не є літературним на-рисом „Молодої України“. Це може спроба дуже таки тенденційного ана-лізу новіт і української літературної творчості в соціально-політичного бо-ку, але найважливіше було б назва-ти її обличчям соціалізму і рево-люції“, натурально російської.

Варто теж зазначити, що нарис д-ра Зд'ярецького несправді. Чому у ньому напр. нема ні слова про зоря-ку оповідання М. Коцюбинського: „З глибини душі“, в яких є так ба-гато чудового матеріалу до пошколо-гії революційного та післяреволюцій-ного періоду.

Чи не тому оці оповідання поми-куто в реферованому тут нарисові, що в них польський критик не най-шов матеріалу за-для „обличчя“, для доказу, що „Молода Україна“ нєофеоує лиш післявотатудійнай анархистичній рух?!

Можна тільки пожалувати, що польський письменник, вибравши та-ку цікаву тему, так попував і ви-кривив її, що з його статті польське громадянство довідувалося не про справжню „Молоду Україну“, але про її карикатуру у дзеркалі со-ціально-політичних та національно-тичних поглядів автора цього нарисову.

Прага. 18/LX. 1911. Н. В.

ПО РОСІІ.

— Роспис міністерства народної освіти. В Державну Думу надіслано роспис міністерства народної освіти. При росписові подається пояснююча за-писка, в якій міністр, між іншим, за-являє, що згодом він окремо повід-

ить законодавчі палати про ті за-ходи, які міністерство незабаром має виробити. Про побажання Державної Думи Кассо промовчав. Всього на потреби народної освіти в Росії ви-значено 104 мільйона, на 16 мільйо-нів більш, ніж минулого року.

— Поганські звичаї. В главоверхньому повіті, вятської губернії, між селяна-ми мало не кожного села, як пишуть „Вотик“ та „Пермск. Вѣд.“ ведеться звичай—раз на рік приносити „жерт-ву“. Приносить вона літом, на по-чатку іюля, або в кіпці мая. Так, се-ляне в села Полома що року прино-сять її на другий день Зелених Свят. Перед цим днем збирається сход, де обговорюється ця справа. Вибирають уповномочених, яким доручають ку-пати „жертвенних“ животинок, та го-рілки. В призначений день за селом скотину вбивають, варять в казанах, потім починають, як там кажуть „пра-вить жертву“—їдять і п'ють. Все це відбувається не де небудь в глухому закутку, а в великому селі Поломі, де мається дві школи, земська лікар-ня, поштово-телеграфна контора й де живе чимало інтелігенції.

— Надування архирей і членам синоду. В об'яснителній записці до роспису синоду на 1912 рік зазначається, що синодські ієрархи одержують мале жалування. (Од 2 руб. 50 коп. до 3 руб. 13 коп. на день). З цього при-воду обер-прокурор синоду радить внести в Державну Думу законопро-ект про призначення членам синоду постійного окладу в такому розмірі: митрополитові петербурзькому—5000 карб., московському й київському—по 4000 карб. і в'ятському архирей—по 2400 карб. на рік. Ш же до архирей-ських прибутків, то обер-прокурор визнає, що діяльність ієрархів право-славної церкви оплачується нерівно—одні одержують дуже багато, а другі дуже мало. Через це обер-прокурор думає внести законопроект про ви-значення архирейам постійного жало-вання. Мінімальний оклад архирейів має бути—6000 карб., вищий—12,000 карб. Для епархій: казанської, харь-ківської, литовської, херсонської, во-линської, кишинівської та для екар-хата Грузії оклад буде в 18,000 карб., для митрополитів—36000 карб. на рік; для викарих епископів—3000 карб. При увільненні архирейів на спочинок будуть видавати їм пенсію в розмірі 4000 карб. на рік, бо теперішня пен-сія—1000 та 1500 карб. на рік—нік-чемна.

— Інтересний пам'ятник. По дорозі із Соколова в Дрогичин, колишню столицю Данила Романовича Галицького, селіце Воля-Орихового над могилою чабана Петра Панасю-ка поставили великий дубовий хрест з написом польською мовою „вашому просвітителю“. Кажуть, що за життя цей чабан казав: не умру спокійно, поки буде неграмотний хоч один се-лянин рідного села. Тільки заходила зима, Панасюк кидав свою чабанську герлігу й брався до учительської укавки. Протягом 25 років він про-вадив в селі свою просвітаю діяль-ність, навчив всіх селян грамоти, підняв їх моральний рівень.

— Провінціальна політика. В Ново-Олександрійському, ковчеської губ., в „общественному“ зібранні очинився такий скандал. В буфеті клубу стали сперечатися акціонний чинивник Чорноглазов в полковник Слабошеви-чем на політичні теми. Перший за-певняв, що шах „проніше армянци Ефрему“, а полковник Слабошевич, навпаки, доводив, що без полковни-ка Ляхова Мохамеду-Алі—кажк. Роз-гарячавшись, Чорноглазов ударив Слабошевича пляшкою по голові. За-кривавленого Слабошевича одвезли в лікарню.

— Всякі звістия. З приводу постанови загально-земського з'їзду до народній освіти про церковно-парафіяльні шко-

ли 14 членів подало особливе „м'я-ніє“, яке першим підписав Гурко.

— Повідомляють, що в найближчо-му засіданні ради міністрів, яке од-будеться незабаром, буде піднято пи-тання про тимчасове введення мо-сковського генерал-губернаторства в зв'язку з майбутніми в 1912 році виборами.

— Вчення в московському комерцій-ному інституті почнеться 15 сентяб-ря. Почалися екзамени для слухачів по окремим наукам.

— Московське товариство імени Ос-тровського має на увазі, на спомин 25 ліття од дня смерті драматурга Островського, завести аракавий на-родний театр його імени.

— „Россія“ зазначає, що більшість конкурсантів, що держали цього ро-ку екзамени в вищі етоличні школи, „провалились“ головним чином на письменних екзаменах по російській мові, зробивши в своїх „сочиненіях“ сльу орфографічних помилок.

— На варшавському вокзалі про-даються пасажирам, з дозволу міні-стерства дорог, подушки, на яких відруковані оновістки-реклами. До-зволено продавати такі реклами по-воім залізницям.

— Ходять чутки, що в Фінляндії бу-де заведено військове становище. Цим думають в коріні вижити всі мітингові протести, що хвилями ро-злилися по всій країні.

— На ст. „Красне Село“ 1 сентяб-ря в Імператорських кімнат покрав-ле коштовні килими, бархатні на-стіляники, ляпки і бронзу.

— Директор і 4 артисти польської групи в Вільні виймали на вулиці редактора польської „Goniec Papan-ny“ й набили його. Причина—не архирейні рецензії.

— 1 сентября архангельська гімна-зія святкувала 100 літній ювілей.

— Редактор вятського націоналі-стичного офіціозу, єдиний представ-ник у вятській губерній націон. парт. і зробив агітаційну подорож до гу-берній для організації одділки партії. Наслідки цієї подорожі, як каже „Рѣчь“, поки що гіркі.

— Гельсінгфорські газети повідом-ляють, що Лео Мехелін одержав те-леграму од президентя організацій-ного комітету конгреса „мира“, що цей конгрес одкладено на 1912 рік.

— Касаційна скарга в справі Воє-лярлярського і инш. правлена для розгляду в сенаті на 16 сентября.

Старий студент.

Двадцять літ по школах вчуся,
Двадцять літ, як дити дѣва,
Та—нічого не добѣю:
Стала сивий голою:
І науки не здаю,
Хоч учуся і зню;
Вдѣнь по горолу гаяю,
Зароблю на харчі.
Єсть у мене бідна мати,
Єсть дочка, дружина єсть;
Треба всіх прокарчувати,
А робітник—я єсть.
Повиде вечір, я до хати,
Щоб хоч трошки одпочати.
Визьмеш книжку почитати,
Та немає тим світліть!
І лежу я в темній тиші,
Коло мене діти сплять.
По кутках шкребуться миші—
І підручники їдять.
І коли я виб'юсь в люде,
Щоб побутись алиднів, мук!
Ні, мабуть, кіпця не буде:
Не пройти мені наук!
Двадцять літ по школах вчуся;
Ще я тепер потроху вчуся.
Зробивсь, аморщився, вігнався,
Як старесенький дідусь!..

Церква в старому україн-ському стилі)

Церковне будівництво як останній час не визнається ні красою, ні оригінальністю. Особливо „жалкими“ являються ієрархи високосити „ста-рий руский стиль“ і як і перше ста-рі перкви Ростова, Ярославського, Москви, Владимира та инш. стоять

недосяжними зразками для наших копіровщиків, котрі дають здебіль-шого якесь архітектурне попурі а старовинних мотивів.

Тим більш інтересним виявляється Покровська церква, збудована в слу-ховому закутку на окраїні Полтавщини, в трьох верстах од Харківщини. Тут в невеличкому селі Плішівці, що ле-жить над річкою Целом, стояла церк-

Покровська церква в с. Плішівці, гадяцького пов., на Полтавщині.

ва, збудована ще наприкінці XVIII століття.
Задумавши на її місці збудувати нову, селяне звернулися до свого земляка, просвітителю Парфенія, який тульського архієпископа. Сян старого селязького свідчення, що у Плішівці прослужив 30 літ і гарче до серця прайнав прохання селян і звернувшись за допомогою жертво-давців у Москві, де він тоді був ві-сектор „Священств обробля з по-договорами“ Кузнецов обробля з по-договорами проєкт і під його ж доглядом за 4 роки церква було збудовано, а влітку 1906 року і посвячено.

Визначаючись зверху надзвичай-лиському стилі, але, після вигання, цей проєкт одкинули і проваджен-ний Парфеній звернувся до старовин-ного „руско-русского“ будівництва.
Наглядати в зібраних відомим дослідувачем історії Запорожжя Д. І. Єварашицьким рукописах і рисунках знімок заповождської церкви в Ново-олександрійському, архієпископ зупинив-ся на такому зразку. Х. Кузнецов-архі-єпископ „Священств обробля з по-договорами“ Кузнецов обробля з по-договорами проєкт і під його ж доглядом за 4 роки церква було збудовано, а влітку 1906 року і посвячено.

Високопреосвященний Парфеній, архієпископ Тульський.

*) Під таким заголовком відрукувало „Нов-е Время“ (ілюстров. додат. № 12736) статтю в портретом преосв. Парфенія і знімком збудова-ної ним церкви. Факт цей свідчить про те, що

автій органи, ворожі українству, мусять наред-ті принайти українську культуру, проти якої вони весь час борються.
Попадаємо що статтю в перекладі.

Староста погладив бороду, напу-стив важности на обличчя й почав читать...

— Іш... чорт...—промовив він—ня-мог раніше прійтій притакалася но-чю... вот і сні тепер без матраца... Вот там на нарах ложіє і сні—тихую-він пальцем кудьє у кутки і скочив-ся за перегородку.

Ятух підійшов до нар в тім кут-ку, куди показував староста, роздяг-нувся й ліг. Загасила лампу.

Запанувала тиша. Тільки час-од-часу, то в однім то в другім кіпці роздавалось протяжне храпіння і со-спіння...

І наче для повної гармонії, десь у кутку під пітьою заголосив цвірку:
сюр, сюр, сюр, сюр...

Ятух крив сюр почув, як в однім кутку щось заворушалося, підвелося рокудовчена голова і почувлось:

— Петька—сним!
В другім кутку теж заворушалося, підвелося друга рокудовчена голова і запитала зпросоя:

— Што?
— Сверчіт...
— Да, сверчіт...
Десь серед нар щось зашамотіло, підвелося третя кудлата голова і по-чувлось:

— Гдє Йов?
Ятух прокинувся.

— Должно под печкой.
В однім кіпці з нар зізлаа ро-хрістана, рокудовчена постать і, під-тягуючи руками штани, пішла, на-впачки, до дверей „вот Йон!“—ра-дісно крикнув.

— Гдє?
— Под дверью.
— Полно врать-то; нешто неслыхать, што Йон под печкой...
З нар підвелося друга рохрістана постать і, так само, як перша, пішла до печі „ей право здєсь“ крикнув.

— Гдє?
— Под печкой...
— Рєбята, огню!..
Засвітили лампу. І коло печі, і коло дверей вібралося по гуртку ро-кудовчених постатів; одні горючили, що „Йон под дверью“, другі—„под печкой“. Поки вона сперечалась—цвірку весь час мов глузував над ними і виводив: сюр, сюр, сюр, сюр, сюр, сюр...
— Убьомо проклятого! Ішь, спать не дають...
Обидві юрби заметушились. Під прищом відовбала залва коцуба, а під дверима—паліяца з гострим кіпцем.

— Под дверью.
— Полно врать-то; нешто неслыхать, што Йон под печкой...
З нар підвелося друга рохрістана постать і, так само, як перша, пішла до печі „ей право здєсь“ крикнув.

— Гдє?
— Под печкой...
— Рєбята, огню!..
Засвітили лампу. І коло печі, і коло дверей вібралося по гуртку ро-кудовчених постатів; одні горючили, що „Йон под дверью“, другі—„под печкой“. Поки вона сперечалась—цвірку весь час мов глузував над ними і виводив: сюр, сюр, сюр, сюр, сюр, сюр...
— Убьомо проклятого! Ішь, спать не дають...
Обидві юрби заметушились. Під прищом відовбала залва коцуба, а під дверима—паліяца з гострим кіпцем.

Всі постаті притихли і асосередили свою увагу на тих, що добави...
— Вот Йон! вот Йон, проклятий!—радісно закричав той, що добав під пітьою.

— Держі!..
— Давай яго сюда!..
— Убьомо проклятого!..
І вся юрба з триумфом понесла донар якусь кузочку.

— Іш какой, чорт, маленький а ве-бось спать не дають—заважив одні, пильно розглядаючи кузочку.

Коли всі потєраї розглядали як слід кузочку, зробила відповідні ува-ги—над нею була високо піднята коцуба...
— А щоб ви виказались, прокляті

душі—шепотів єлино Ятух—і цвірку-жові життя немає од них...
Лампа знову погасла. Малу-пому стихало шамотіння і а усіх кіп-ціх полилася „мелодія“ сапу і храпу.

Ятух знову задрімав. Йому почав снитися сон.
Снитися йому, що ніби він дома.

Рівно.
Він прійшов з церкви. Яздоха, в новій вишаваній сорочці, в новій спідниці несе йому до столу, на по-лумиску, смажену ї рабу. На столі стоїть пляшка в горілку й лежить порізаній петльований калач.

Ось Яздоха сідав а ним рядом коло столу, наливає в чарку горілки і сама не п'є, а дає йому (бо це він заробив), він бере чарку і каже до-нає „дайже Воже“...
— Федька, снім?...—чєє скрив сюр.
— Што?..
— Сверчіт...
— Опать!..
— Тьфу, пропаді ти проклятий!..
Ятух прокинувся; поплямкав гу-бамі, повернувся і почував за ку-зов...—А—а...—протягував.

— Дик яго-ж ублі!..
— Значіт не яго, колі сверчіт.
А цвіркуну наче глузував і що було сили викинував: сюр, сюр, сюр, сюр, сюр, сюр...
— А не окаянеш ти проклятий!..
— Паком, давай огня!

Знов засвітили лампу, заметуши-лись рокудовчені постаті; задовбала під прищом коцуба, а під порогом паліяца в залізним наконешником...
— Молчіт!..
— Ішь проклятий пріталєа!..

— Гу-у-гу...—чується гудок на са-харні...
Фу, ти, окаяний! не дає такі сонснуть—сердито промовив староста, визнаючи а-за перегородки—ну, со-барабас а смену; довольно там ужо капать—начальницьким тоном до-дав...
Вся юрба заметушилась. Хто наді-вав на боє ногу зоботи, хто накидав на плечі сапу, хто замотував шлі-ком шию—і все це бігло, спотикаю-чись, плахучи один одного... Крик, галас, сварка...
Ятух встав, почувавсь, плюнув і промовив: „а виказались би ви, ла-панця чорта“ і поплентався й собі до сахарні.

III.
На сахарні скрив горіли елек-тричні огні; рипили і грохали двері; метушились заспані люде; шипіла па-ра; чуєся грубий дівочий регіт—ух-канія парубоче...
В заводським коридорі стояла ве-лика юрба людей: курила, плювала, штовхалась і реготала...
А між нею метушився засапаній „пан Мальорко“ і нааказав на робо-ту; одшукавши Ятуха серед юрби, він запитав: це ти прійшов учора ввечері?—„Я“—відповів Ятух—„то йди от в ним—показав він на русь-вого чоловіка—він знає... там будеш подавать головки на підбому ма-шину...“
В „рафинадном“ отдѣленіи“, куди послано Ятуха, майже вся підлога була застелена рейками, на яких стояли заграбовані вагончики, а на вагончиках стояли форми а сахаром;

Двістер" а також одним українським аскураційним товариством. Ці товариства обертають річно мільйонами корон.

Побіч них є менші кредитові товариства, як "Краєве товариство кредиторів чинівників і свіденників", "Повітове товариство кредиторів", товариство "Земля", що займається парцеляцією; вони також розвиваються дуже гарно і скоро дорівняються до старіших інституцій.

Торговлю організує "Народна Торговля", що замінює в "Краєвий Союз торговельний"; у Львові має склад і великий склад товарів і пивниці з винами; тут відбувають практику хлопці, що хочуть присвятитися торгівлі.

Стрийський "Краєвий Союз господарсько-молочарський" має у Львові три склади з маслом, яблуками, медом і т. ін. "Власна Поміч" має склади з мішаними товарами і улегшує своїм членам купівлю споживчих продуктів. Консумційне товариство "Відродження" має на меті закладати молочарні, гостиниці і т. ін. До Львова перенеслося також товариство "Сельський Господар". Товариство "Труд" веде працю біля сукув, а т. ін.; свої виробу продає у власній скляні. "Осільський Бazaar" має склади в паперові і приладами до писання. Товариство "Доставка" веде торгівлю перковними речами. "Народна Гостиниця" є готель, при котрій є кав'ярня і ресторани. Велику друкарню і переплетню веде "Наукове Товариство ім. Шевченка". Число приватних українських підприємств зростає з року на рік.

Крім агаданних вище маємо ще дві українських друкарні і три переплетні та одно літографічне заведення; є робітні столярські, слюсарські і каменярські; є українці поштовиків, майлярів, лякерників; крапцеві і шевські робітники; будівельні підприємства; торговлі вишив, м'яких товарів, овочів і дукру, квіток і наошнів; молочарні, ресторани, цукерня, пекарня, фабрика солодого води, фабрика дахів, фабрика машин до виробу цементових дахів і т. ін.

Львів є найголовнішим осередком політичного і культурного руху галицької України. Тут мають свій осередок заряди трьох українських партій; національно-демократичної, соціально-демократичної і радикальної. У Львові виходить 20 українських часописів: Господарська Часопись, Земля і Воля, Громадський Голос, Дзвінок, Діло, Економіст, Записки Наукового Товариства імени Шевченка, Літературно-Науковий Вістник, Місіонер, Народна Часопись, Народ на Слово, Наша Школа, Нива, Основа, Письмо з Провіти, Правничий Часопис, Русля, Самопоміч, Свобода, Учитель; крім цього виходить багато неперіодичних видань і книжок та брошур різного змісту.

Виданням книжок займається українсько-руська видавничка спілка "Провіта", Українська Наглядня і інші товариства та приватні особи. Книжки продає велика книгарня Наукового Товариства ім. Шевченка. Наукою опікується Наукове Товариство ім. Шевченка, в котрім гуртуються люди, що посягаються українській історії, літератури, права і всяким іншим наукам; подібну діяльність веде "Товариство прихильників укр. науки і штуки". Провіт робить науку веде товариство "Провіта", що закладає читальні і бібліотеки, видає книжки для народу, "Письмо з Провіти" і подає своїм членам поради в усіх справах. Школами опікується "Руське Товариство Педагогічне". Популярні виклади розпочало "Товариство укр. наукових викладів ім. Петра Могили". Театром займається "Драматичне товариство ім. Котляревського" та нове товариство "Любовий театр". "Руська Весілка", має в заряді український народ театр, що дає спектакли у всіх містах Галичини; "Руська Весілка" веде також укр. любий театр; окремий театральний комітет збирає склади на будову театру; досі зібрано 220.000 К і куплено площу на театральний будинок. Музиці присвячує "Музичне Товариство ім. Лисенка", "Львівський Воєн" і академічний хор "Вандурист"; Вищий музичний інститут дає науку співу і гри на різних інструментах. Рухавку (гмастичні вправи) веде тов. "Сокіл". В товаристві "Відродження" гуртуються противники алкоголю. Є товариства, в котрих збираються люди одної професії. Учители мають "Учительську Громаду" і "Ванемну помч учителів", адвокати і судді "Товариство українських правників", духовенство "Товариство св. Павла" і Товариство св. Андрія; дяки "Дяківське товариство"; церквями опікується "Товариство св. Петра". І інші товариства мають на меті розбудувати товариське життя: "Вільна Громада", "Живоча Громада", "Руська Весілка". Академічна молодіж має товариство "Академічна громада", "Руську Поміч", "Основу" (для техніків), "Кружок правників" і згадані вже "Вандурист".

(Нар. Слово).

падок війни в Франції мала на меті Бельгія, як похідний шлях "Jurnal de Liege" перекажує, що німці були вже готові в останні дні до переходу через Бельгію. В Веймєрі, на границі з Бельгією, заведено склади провіанту; всіх запасних з пограничних в Бельгію місцевостів виклаєно під амена. В деяких місцевостях Бельгії навіть зустрічали германських офіцерів з географічними картами в руках. Все це хвилево бельгійці і від уряду громадянство винагає, щоб під час війни було забезпечено нейтралітет. Уряд стає на германську границю військо, а до Нямюру кожен день звозять силу провіанту.

Розрухи в Франції.

Розрухи з приводу дорожничі в Східній Франції носять дуже небезпесний характер. Цілі ватаги грабують і нищать крам. Особливо важке враження на уряд зробила антилітарична тенденція руху. В Шарльвілі розрухи перейшли в справжній біл з військом. Підчас розрухів в Сен-Кантені арештовано 350, ранено 400. В Шарльвілі багато ранено салатів і абито хлопці. В Понтаньоні юрба підчас суперечки з поліцією побилла комісара. В Дюнкірхені—стачка м'ясників, муніципалітет відкрив там м'ясу лавку, в якій служать салатів.

Останні вісти.

(З газет та по телеграфу).

Презна германських запасних.

ВАРШАВА. Запаємим германської армії, що проживають в Варшаві й по інших місцевостях Царства Польського, наказано з Берліна прибути на службу.

(Власн. кор.)

Всякі звістки.

ПЕТЕРБУРГ. З Белгорода повідомляють, що на свято одкриття мощів св. Іоасафа прибуло біля 30,000 богомольців.

ВЛАДИКАВКАЗ. З наказу намістника село Ваворкіно оптрафовано на тисячу карб. за те, що селяне не видали абрєжів, які випадали торік на млин Проханова.

РИГА. Забастували робічі ковалі. Чотирьох з них поліція признала верховодями; їх приговорено на 3 місяці арешту кожного.

ДВИНСЬК. Сіндикат сирникових фабрикантів, який підняв ціни на сирники на 40 проц. розпався. Після цього ціни на сирники знову впали.

ФЕОДОСІЯ. Після осінніх холодів в Криму знов настали літні дні. На морі тихо. З'являються на виноградний сезон.

ХАРЬКІВ. З наказу інспектора по справам преси конфісковано 205 число "Вечерній Газети" за статтю: "Опять недороді".

РЕВЕЛЬ. З наказу міністерства внутрішніх справ закрито Анніанське товариство тверезости, діяльність якого визнає шкодливою.

АРХАНГЕЛЬСЬК. Редактор "Архангельська Шибінський, посажений під арешт за несплату штрафу, збожеволів. Його переведено в лікарню для божевільних.

КРАСНОЯРСЬК. Інтендантського чиновника Вехтерева, одлакого під суд а наказу сенатора Глішанського, іркутський військовий суд засудив на 4 роки в кріпості.

ІРКУТСЬК. Бувшого смотрителя верхуєдинського продовольчого магазину Фурсевича за роствату казенних грошей призначено в арештанські роти на 2 роки.

За кордоном.

МОСКВА. "Рус. Слово" повідомляють в Рима: На Етні одкрислося 78 кратерів.

З Брюсселя: Оpubліковано указ про те, щоб задержати на службі запасних призыву 1909 року.

З Берліна: "В.г.г.г." обвинуваче Росію за події в Персії. Екошах з'явився в Персії вбїти до дякуючи Росії, а російські офіцери допомагають йому, вступивши в його військо.

З Кієва: Вся провінція Очуган повстала. Англіїці тікають. Біля Тінчжоу спалено християнську місію. Убито одного місіонера. Дипломатичний корпус радить урядові звжити серйозних заходів для втихомирєння.

З Костянтинополя: На границі з Чорвогорією знов сталася бойова сутичка, яка тяглася дві години.

Література, наука, умілість і техніка.

"Засів". Вийшло число 27 популярного українського тижневика "Засів". Зміст його такий: По світу.—Українське життя.—Вісти з столиці, П. Смушка. З закордонної України. В. Лікарєв.—Жалі могого краю. Ол. Непрявського-Грановського.—Щоб в його було? А. Тесленка.—Хазятування без толочи. А. Т.—Допис.—Ціни на хліб.—Смеховий.

В газеті "Курянти", що виходить у Вінниці, на Поділлі, в числі 202, уміщено статтю В. Дудяча "Владимирь Винниченко".

Театр і музика.

Городський театр. Позавчора оперою "Жизнь за Царя" відкрив сезон у київським городським театрі. Дебютною ця вистава була тільки для артиста Д. Славина, який виступив у відповідальній партії Собініна. Артист легко поборов високу тєстурі партії, але

драматичний П бік зостався цілком не освітленим. Загалом артист зробив досить гарне враження; в його особі наша сцена, очевидно, має корисне придбання.

Парті Антоніди, Вані й Сусаніна виконали д-ки Миловилова й Драгомирська та д. Шидловський. Усі вони добре нам знайомі з минулого року. За рік, одначе, відбулись деякі зміни. Д-ка Драгомирська зробила значні успіхи в сценічній сторони свого виконання. Д. Шидловський також зробив крок наперед; коли-небудь з нього може виробитися видатний артист. На однім місці зостався тільки д-ка Миловилова: була з неї маленька артистка й ще менша співачка—так все і зостався. Сумно буде, коли в новій трупі не знайдеться красивого колоратурного сопрана. Дрігуюча оперою д. Штейнберг. Розуміється, панували швиденькі, казенні, темпи, й опера йшла "на курьєрських". А постановки зовсім не було ніякої: хто що хотів, те й робив на сцені.

Загалом, опера Глінки заслуговує на краще виконання.

М. Григ.

Театр "Соловцов".

З кожним днем виясняється, що репертуар в цьому театрі, як і взагалі напрямком діяльності соловцовської опери єде старим традиційним солідним шляхом і що антрепріза д. Вагрова буде додержуватись тих самих художніх заходів в своїй праці, що й попередня антрепріза д. Дуван-Тордона. Режисера в особі д. д. Соколовського і Гаєвського забезпечує все це як найкраще. Труппа складається з міцних сил, між якими багато є людей високо-талановитих і фахових. Останні вистави "Соваз молодіж" Ібсена і "Мать" Пшибишевського пройшли за винятком де яких дрібнєць дуже гарно. Прекрасні нові артисти труппи: д-ка Лисенко, д. Девров, д. Радін і д. Словов, Великий успіх випав на долю старих артистів соловцовської опери: д. Пасхаолової, д. Павленкова, д. Волховського.

А. П. — Українська труппа Кармелюна-Каменського грає в Томську, в літньому театрі.

ДОПИСИ

(Од власних кореспондентів).

М. МАРАФОВ, Кв. пов. Велика пожежа. Несподіване лихо спітало Марківців: 1 сентября очинилась пожежа, від якої вигоріла більша половина містечка. Огонь почався серед дня в одній єврейській хаті, в якій хазяїня бєа доглядала оставили огонь, пішовши десь а дому; звідцила огонь величезним вітром перекинуло через улицю і, хата за хатою, в яку небуди пів-години, половина містечка узявля а себе огненне море. Треба бачити, як огонь зламає єврейські будівлі, чуть той душу роздираючий крик до рятування, щоб уявити собі, яке нещастя зробила одна несподівана пожежа. Огонь, найшовши підходящий для себе грунт, під думжим подихом вітру до шенту ввазаво деревляні будинки. Пожежа перейшла на селянські будівлі і скоро зайнялося і там. Рятуватся не було сили, бо вода далеко, та й а пожежарю справу діло кєське; рятували тільки будинки, які ще не горіли, але як і напевне не могла минути пожеги. Все майно виносили на улицю, звідти далі а містечко, а чого не поспіли врятувати, то огонь звичив все наіврятуване добро, пороскидане по дорозі. На шасти, під вечір втер втих і пожежа не пішла далі, а осталось догорати те, що вже захватене огнем.

Вудинки вигоріло всіх приблизно до 300. Шкода дуже велика. Згорів між иншим коженевий завод дровнявий склад, ледве врятували водосток, єврейську лікарню та інші місяці. Є чутка, що не обійшлося і без людських жертв: ніби єсть тяжко пощечен. Вся краща половина містечка згоріла; сотні нещасних, окривджених долею євреїв, остали без притулку, ледве врятувавши дорожче із свого майна. На пожежі були всі поліцейські власті і полк салдатів, що випадково стояли в сусіднім селі.

С. ПОРАДІВКА, Іваногородськ. пов. (на Київщині). Ліквідация землі. Ціми днями в селі неспремінний член київського селянського земельного банку Нецаєв ліквідував 72 десятини землі, а якої вийшло 11 хуторів. Жаль і смуток обгортає. Землю роздано не тим, кому П дуже треба, багачам і малосімейним. Є між ними, кому дає во хуторі, такі, що їх сини мають вже по хуторові в позаторішньої ліквідації, а самі батьки малосімейні; інші мають свою землю, тоді, як засталося в селі багато безземельних та ще до того й великосімейних. Так, у одного, наприклад, селянина Л. 5 синів; 2 в них служили разом у війську, і ні клаптика поля, крім кілько сот сажинів гористого оселі. У другого ж селянина П. 2 сини; один з них має 6 десятин хутора, сам П. має купованої коло 4-х десятин, а тепер йому дали ще 9 десят. Людність страшенно обурена такою "правдою", тим більш, що земля роздавалася не в Порадівці, як це було в позаторішньої ліквідації, не при участі громади, а за 12 верст од Порадівки, в с. Вотилівці. Ніхто й не знав, коли розпреділялася земля. У Вотилівку були закликані тільки уповомочені бузних орендарів цієї землі, котрі потайки пішли у Вотилівку і засадили перед поклопоталась за себе. Другого дня у Вотилівку до члена зійшлись незадоволені такою "роздачею"

і стали просити його переименувати діло, але д. Нецаєв сказав тільки: "нема землі", сховався у хату і захищував. Нещасні благажи члена побалакали з ними, бо вважали, що його одурили уповомочені, але ч. член рішуче odmовився балажати, скававши, що неправда їхня, бо земля роздала "правильно". Незадоволені по телеграфу поскаржились ч. губернатору, котрий одповів їм, що діло передає в банк. Що з цього вийде—невідомо, та тільки у селян пропала вся надія на землю. Нещасні ходять, як з хреста зняті, бо земля поблизу нігде більш немає і тепер пропала в них вся надія на добробут. Тепер хоч з торбово, або крати, як кажуть сами селяне.

С. ДЕМИДІВКА, ольгопільського пов. (на Поділлі). Трудно знайти більш злиденне село, як Демидівка, здається, що вона обійдена, як то кажуть, і Богом і людьми. По інших селах єсть садки, єсть якась річка, або ставок, десь якісь левади, таї—але нічого такого ви не знайдете тут. Скажуть би, що село лежить де небуди в степу, та ще й на такій землі, що дерево не росте, так ні. Кругом по селах хати впрінають у зелені, а в нас тільки де не де забачиш коло хати яку яблуню, чи вишню та на долині ще трохи єсть верб, о то і все. Правда, не дуже то салу нарозводились, коли в иншого таке обістя, чи й в озем не обернеш,—але десь по краях можна б було обєдлати.

Колісь був невеличкий ставок, але вода греблю вирвала, місце замулювало, то так і по цей день нігде скотини напоїти.

Землі у селян зовсім мало. Коли моргу у всі три руки має, то це ще добре, а то буває що тільки третину морги (на десятину іде 2 морги без четверти) держать, коли глянєш літом на асіані ниві, то аж в очах мружить од різкоколірових увезьких биндичок-латочок, що звуться—людськими полями. Багато єсть таких, що не мають й клаптика поля, але мусять якось виркутуватись. Не дивно, що у більшости селян свого хліба не хватєє навіть і до Різдва, а тоді вже починається голодне животіння. Ще добре, як встигли заробити, або що поборгує хоч кукурузу до весни, коли почнуться заробітки, а то хоч помірай. Живляться кукурузнянками "малаями".

Після Різдва по панських економіях починають давати грошей на од робіток. Звичайно, що ті, що беруть на одробіток, мусять згнужуватись мало не на половину того ціни, яка буде везеном та літом. Та що поробити—голод примушує! Тоді ж такі дають гроші і тим, що стають на строк. Нраз буває так, що батько візьме гроші на сина (на строк у дворі стають хлопці від 12—13 pp.), та нічого й до дому не принесе—оставить під коршмою.

Темста—страшенна. Школа є, але щось не помігає, щоб вона пролила світлу кожнє крапанку. Єсть такі, що ходили-ходили до школи, а через кілька літ і читати позабували, хіба що окремі букви пам'ятає, а скласти—не зможе. Та й не диво. Коли ходив до школи, то рідко—щоб весь час, поки йде наука, він пробує—то чоботи порвуться, то нема в що улягнутись під холод; починає ходити півної осені а кидає, як тільки по сонечко поверне на весну, бо щось треба дома по могти, а то навіть і до двору на строк ставати. А покинув ходити до школи—то книжку хіба бачив у перші, а щоб сам дістав та прочитав якусь арозуміло написану і користну книжку, то—ні, нема де.

Про кооперацію нема що вже й казати. А вона б хоч трохи допомогла в селянських злиднях. Потрібніт і позичкове т-во, бо де ж чувано, щоб за процент на яких карб. 30—давати моргу поля і той, що дає грошей, буде його доги тримати, до ки не повернеш боргу. Ваходе, поки видаєє стовп, то проценту залпятиш у кілька разів більше.

Років зо два назад було завели товариський крамницю, але через темпоту, невміння вести справу, через рік—крамниця не стало. Люде на прикладі товариської крамниці бачили, що від П користь є, бо тодіж ціни у крамарів мусяли помєншатися, але через агадані причини гарна, корисна справа мусяла загинути: ро бити нема кому, чи, крше сказати, не хтять, бо місцева "інтелігенція" свідять, склавши руки.

Років два—було заведено під'одіт "союз руського народа" і селяне почали занасуватись, давати податників, та купувати значки союзи, бо пішла чутка, що хто записеться, то дадуть землі. Але крім значків селяне нічого не бачили і тепер від союзу асталось тільки згадка та "знамя" в церкві. Люде побачили, що нічого їм ждать від союзників.

Медичної допоги віякої. Хіба часом волосний фєршал звидє дітням вису щепити та і тільки, коли яка пошесть, то "вичунає—добре, а помєр—що ж поробити, так Бог дав" кажуть люде. Часом повезуть, хворого до лікарні, а частіше до баби чи знахаря якого. Якої помочи може дати знахарь—відомо.

Монополька торгує добре.

Листування редакції.

Бобринець—Передд. № 3236. Ні, не треба вартє вислати.
Нова-Ушиця—Передд. № 1464. Ця зміна зроблена без доплати, бо раніш було виплачено.
Малюв. Б. Н. Ваш лист одержано з доплатою 14 коп.

Ціни на хліб

Пшениця (в копійках за пуд) в Одесі—125 (озима), 115 (улька) й 105 (суржак), в Єлисаветі—116—118, у Маріуполі—116 (озима), 104—110 (гірка) й 127—129 (гарніка), у Ростові—131—140 (гарніка), 118—119 (гірка) 127—135 (озима).

Жито: в Одесі—95, в Єлисаветі—97—100, у Маріуполі—91, у Ростові—90—100. Овес: в Одесі—85, у Ростові—70—90. Ячмінь: в Одесі—85—88, в Єлисаветі—76—84, у Маріуполі—82, у Ростові—80—87. Кукуруза в Одесі—88 (звичайна) й 93 (чинквантін). Проро у Ростові—67.

Настрій падає. Ціни на всі продукти, особливо ж на пшеницю й жито, пішли до низу. Попит з Західної Європи зменшився.

Справочний одділ.

Календарі в домоті. Неєля, 4-го сентября, Свчх. Вавили, св. пр. Мойсея, мч. Феодора, Іуліана.
Ох. сон. 5 год. 37 хв., зах сон. 6 год. 13 хв.
Понеділок, 5-го сентября, Св. прп. Захарі і прабр. Єлисавети.
Сх. сон. 5 год. 38 хв., зах сон. 6 год. 11 хв.

Роспис ходу поїздів

(а 18 апр. 1911 г.)

Table with 3 columns: Пнд. Західна заліз., Оходить в Київ., Прибуває до Київ.. Rows list train routes and schedules between various stations like Odessa, Kyiv, and Lviv.

По Московській-Київ-Вороньській залізі.

Table with 3 columns: Київ—Москва через Котопот—Наваго Брянськ, Київ—Москва через Котопот—Наваго Брянськ, Київ—Курск—Вороніж, Київ—Курск—Вороніж.

Редактор В. Яновський. Видаєць В. Чикаленко.

Оповістки.

Лікарі та лікарки

ПРИТУЛОК ДЛЯ ПОРОДІВ ШЕРИ М. І. ДМИТРІЄВОЙ-ЛІНЧЕВСЬКОЇ Шиз догляд. лік.-опєд. Прійм. сеєр. вагітн. і породіл. у вську пору. Мар. Благовіщенська 44.

Зуб на лі-... Бр. ТЕТЕЛЬБАУМ, Шиз догляд. лік.-опєд. Прійм. сеєр. вагітн. і породіл. у вську пору. Мар. Благовіщенська 44.

Кабінет з'євною лікарки Дем'яновича-Цигури. Готина, пломбування і встала. штучн. зуб. Прійм. 9—12, 3—6 годни. Неостерівська, 36.

Лікарь Н. І. Олтаржевський приймає хвор. по жіноч. салуван. та акушерству що дин від 4—6 год. дин (по віногках бідних безплатно) В. Житомирська № 2, кв. 1.

ЖВАТИЧІ

Готель "Україна" віддає в найм кім-НАТИ по міс. і на добу, недорого. Бузь-Кудр., 34.

